

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 4.

НА ЧЕТИЊУ, У СУВОТУ, 24. ЈАНУАРА (5. СИЈЕЧЊА) 1876.

ГОДИНА IV. (VI.)

"ГЛАС ЦРНОГОРЦА" излази један пут недељом. Стје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. ф. 6; по год. 3; четврт год. ф. 1. 50. н. За СРБЛЈУ год. ф. 7; по г. ф. 3. 50.; четврт ф. 1. 75. н. За све друге земље год. ф. 8; по год. ф. 4.; четврт год. ф. 2. За остале земље се за ред 5 новчића. Предплати и све каруџанске шиље се административи, а дописи уредништву из Цетиња.

ПОЛОЖАЈ.

Врло су значајни гласови, који данас налазило у неким најглавнијим јевропским повинама.

Већ одавно рекло се, да су своје гарантисане сагласне са пројектом реформа, који је израдио г. Андриши, да се порта њиховој заједничкој вољи неће смијети ни могоћи противити, да ће се предложене јој реформе примити и тако, да ће се устанак угушити и мир на истоку повратити и осигурати.

Данас, када је исти пројект порти можда већ поднешен, чују се на једанпут гласови, који су томе са свијетом неповољни. „Тајмс“, велики сјеверски лист, доноси у свој ствари чланак, који је општу позорност пробудио, тијеси више, што се држи да је израз мишљења саме владе инглешке. Прије свега „Тајмс“ исповједа, да се Инглешка сајмо у начелу предузела другијем силама за реформе, јер се њима не може ни противити, пошто је очевидно, да су Турској вужне реформе и у последије вријеме чули су се из Инглешке најважнији гласови, броји су објављени најстрожије постојеће стање у Турској. Што се тиче начина и пута, којим да се предлог оствари, у томе је „задржао себи“, како „Тајмс“, наш кабинет потпуну слободу одлуке. Подијети ногу — тако разлаже „Тајмс“ — са свијетом је лако, но много је озбиљнија ствар извести, т. ј. остварити њезине предлоге, и у томе убеђењу види „Тајмс“ на обзору будућности врло мутне облачнице. Шузелкова „Реформа“ правда то из овијех разлога: што се садашња сагласност међу силама може врло лако разбити кад дођу на ред њихова преговарања о појединачним питањима, и што ће дипломатски рад око тијех појединачних питања требати много времена, у коме их опасности источнога питања могу претећи. Без сумње те исте разлоге имао је и лондонски лист пред очима, кад је изразио ону збјегу своју због скре будућности, јер управо из цијelog пomenutog чланка проријује то, да „Тајмс“ мисли, да ће до остварења предлога тешко могоћи доћи, јер не само што не вјерује у непорушиљост данашње сагласности сила, него и о самоме тројецарском савезу овако се изражава: „Увијек је могућно, да вријеме и догађаји могу неслогу у политици трију царевина изродити, као што су и до сада најаче савезе ломили“.

Што пријатељима успјеха данашњега дипломатског рада још више бриге задавати мора, то је, што се исти гласови, као ови инглешки, и из Пруске чују, и то ненадно, пошто су пруске новине до сада одобравале и успјеха желиле пројекту. Оне сада кажу, да поднашањем ноте ништа није постигнуто, да практична акција тесада мора започети, али и да ће наћи на тешкоте, које ће се тешко свладати могоћи. Пруска официјозна листови прорију врло неповољан изглед пројекту и то казују, примјећују „Реф“ с очевидном злуређашћу, те би се могло помислити

да аустријска акција у Пруској од самога почетка није пријатељски гледана и да су тамо и наилежнијим исказама и намјерама су пустили аустријски кабинет да роди на своју одговорност и опасност, а овој исповољеној држави Пруске тијеси је сумњавије, што је сигурно потажнуто онијем расположењем Инглешке.

Да добијемо потпуну слику данашње ситуације, како је страно новој партији претстављају морамо споменута још и бечку „Н. с. Пресу“ која у своме уводном чланку од 14. о. а. говори о Русији. Тај чланак знатан је по томе што је наперен против Русије. Изјављујући јасно, да је одвах од почетка преговора међу тријеса велесилама у овом питању осјећао исповјерење према руској политици, каже исти лист, „да знаци показују, да Русија хоће да тисне Аустрију у законисању источну политику, које би она трошкове плаћати и пошљедице сносити имала. Русија жеће интервенцију преко треће руке, она жеће да истакне Аустрију као шпанској зид пред собом. Андриши примиши се израде пројекта потпопуларога је сплетке Русије и опасност, против које се сам бори, привукao јеближе. Јер Русија неће оклијевати, да учини други корак, а ако порта прими пројект Андришијев, у Петрограду покренуће одмах питање о јамству“.

Ово находимо из поменутога листа без никаква објасњења, јер вијесмо ни предузели денас, да испитујемо и доказујемо, да ли су основана или не оваква мишљења. Наша је намјера, а то је и дужност новинарска, да предочимо нашим читаоцима ситуацију онако, како је показују стране новине, најважније и добро обавештene и за које се држи, да изражавају мисли владајућих кругова. И из свега што смо овде изложили, шта видимо? Из Београђани се на дволичност Русије, у Берлину се одкрија неискреност према Аустрији, а у Лондону проналази се неочекивана самосталност, која се доводи у свезу са пруском неискреношћу, дошљедно и са руском дводличношћу, а тумачи на штету аустријске акције. То би имало значити: да данашња сагласност гарантисаних сила само још привидно постоји, а савез трију царева да се може сваки час разvezati.

Ми смо пред вратима догађаја, која ће нам се брзо отворити и онда ћемо ујерити се, колико је истина у томе. Свакојако изгледа, да је општи положај врло озбиљан.

ДОПИСИ.

КОТОР, 17. Јануара. — Био сам у Дубровнику и видио сам величанствени спровод војводе бијанскога Максима Баћевића, учествујући и сам са срцем расцвијењенијем. Ко је познавао војводу Максима и када зна волики је губитак за војску усташку смрт његова, морао је осјетити необичну тугу на срцу у ономе тренутку, али у исто вријeme и неко задовољство, понос неки, што у неколико ублаживаше бол велики, гледајући опште велико свучешће свеколиког становништва нашега поносног града Дубровника у овој тужној, управо рећи, пародији свечаности. Не само што је непрестано врвио свијет у прљу са Михаила, ће је тијело покојниково лежало, него

је и за спроводом пила непрекидна мјожина без разлике стајала и вјерозакона, а нарочито је пао у очи велико, необично саучествовање дубровачких женијака.

Хејла и слава Дубровнику. Олим дјелом својим показали су Дубровчани свијету, да једна мисао влада цијелим народом нашим и исто осјећање свуда дасе налази. Слава и војводи Максиму. Његова прерана јунака смрт нека буде, боже дај, брз претеча славне слободе бједној Херцеговини.

Ви сте већ извјештени, како је тјело Максимово прихваћено било од рођољубивих новљана. За то вам о томе нећу писати. Али не могу да неискажем жалост, коју имају сва мјеста наша у заливу на браву Нојљане, што им нејавише о спроводу Максимову, јер би онда били сви похитани, да што достојније дочекају и што сјајније испрате покојника храброга. Овако су дужну почаст указали му само они, који су служајно или на пријеме још дознали о промаску спровода у Новога у Ријеци.

Јављам вам овом прилјиков још и то, да је на дан св. Саве у овдашњој читаоници била академија збага у славу српскога народног просветитеља. Забава, добро посјећена, пријатељије спрштила, а био јој је овај распоред: 1. „Пјесма „Св. Сави“ од Ј. Сундечића, сложио Шалгети, хор с пратњом Орхестре; 2. „Запјевка“ из Вердијове опере Атила; 3. „Двојпјев“ од Вердија; 4. „Хај на ноге“ од М. Андрића, хор с пратњом оркестра; 5. „Шестосјев“ од Доницета из опере; 6. „Појевка“ из Вердијове опере Троваторе; 7. „Хајдмо браћо“ од Милића, хор с пратњом Орхестра.

Н. ГРАДИШКА, 8. Јануара. — Да вам се јавим са неколико ријечи из доста удаљеног од ваша мјеста, а близу чује се још вријес мадене и ожалошћене дјечице наше у тужној нашој отаџбини, у ојаћеној Босни. Још и сад донирајмо вапаји који се чују од наше браће која су преко остала. Још и данас се види, како нека сељачка кућа букги у пламену, а кућна чељад у њој је с њом гори, или их димљији звјерови на парчета сјеку, још се и сад чује како мајка рида и до Бога плаче за својим јединчетвом, за својијем милијим сином; сестра кука и преврье кано заставница за својим милијим и рођеним братом. О ужасу што га сноси бједни Србима у Босни и свуд у Турској. Није могуће да човјек буде у стању сва наслија крволовног Турчина у свијет и на јавност прогури. Истина много је говорено у свијету о зулуму нал сиротним Србима, али се опет није нашло ума који ће све изказати, а ни рузе која би вјерно и искрено све патње и муке обиљежила и обиљежити могла.

Наших народа у Славонији овје има врло много. Али га је већином слабог и незнаног. Ропство му се и у кости уселило, и омет чезне за слободом. „Хоћемо рата са злотвором и кљетији тирјанином Турчином“ и мира му не дамо све дотле, или док не добијемо, или док славно и јунаки за краст часни и слободу златну не изгинемо. То је одјек наше браће из свих крајева. Радосни се попосити гласови о Црној Гори дају свакоме духа, а још када зарати она и Србија, дади ли Бог, српска даница засјајиће роду свом.

Можда ће те прије телеграм добити о славној и сјајној побједи усташа и поразу скотског рода Турета, но што вам стигне ово писмце. Данас се чиње велико спреме, спремају се сви како који може и стар и млад и убог и богат да поздравимо нашег мучитеља и крволова и да му кажемо да треба већ а да је и одавно опиро споме Алаху и Мухамеду и нек види како род пара срце Мује, а танетом га к земља обара и са зајерским животом га раставља. У помоћнишник

у вече, дај боже срећу наци и благослов од наше славно борења се за отаџбину и слободу праћедова свеопшти благослов.

БЕЧ, 18. Јануар. — Осим послса Угарском, која је ипак узгрела ствар, према овој највише се овлађује новинарство бави питављањем љерцеговачко-босанским или боље рећи питављањем о пројекту гр. Андражија. Било је листова, премда су доста усмешенији стајали, који су издавани говорили, да речени пројекти неће имати уснијеха. Данас као да је већ сазвало то изјашњење. О истом пројекту, који се још једнако у највећој тајности држи, дозиваје се у главном што садржај, бар тако се каже, да захтјева једногастију вјериоповједи, боље судове и праведније подједијену порезу. Ми не знајмо је ли тако, али ако је, онда је доста чудна ствар, јер наше се чини, да је тешко нешто дати, у тражији и обећати, да је са свим аласно, тим лакше, што већ сматрана крипа да више пружа. Но да су баш и још скромнији захтјеви од порте, ипак се данас држи изјавиши него јуче, да од њих нема ништа прво и прво што их Турска неће испуни, па била велика или највећи напад, све једно, друго, што гарантне сile не траже од Турске никакве гаранције, да ће оставити реформе, ако т. ј. ове предложене прими, треће, што по изјавијенијим изгледа, да се исте сile нећe у томе питављу сложити моћи. То нам показује у неколико најновији број овлађујега главног листа, који у овоме часу најбоље хармоније — бар тако изгледа — међу силама излази са јаким сумњичњем против Аустрије. Исто тако незадовољни су и са Близарком, који иша у осталом вије пикада ни умјешао искренога повјерја, а државе Испанске је почетка преговора међу силама о пројекту било је предмет свакојаког нагађања. Право рећи врло је занимљива ова појава, толико што је изненадио, бар некима, дошао, колико што изненадио пред нас врло озбиљне могућности, а мај-прво, да би наш пројекат морао остати пројекат и онда ће се тражити друга среста за ријешење босанско-ћерцеговачкога питавља, ако се т. ј. мјесутим не помоли цијело источно питавље с мицем и персоном.

Колико видим о согласности сила данас се почиње јако сумњати, но да се баш и најсвесније сагласи и једнако одушевљено заузму за овај пројекат, за које највише вјерована даје њихово данашње државе и само стање ствари, опет су скоро безнадежни изгледи, да ће много-помнити пројекti не у живот ступити, него и у озбиљno разматрању доћи, и то из разлога, што му се дада фактора, којијех се највише тиче, одсудно противе. То је Турска и устанак. Претпоставимо напошљедку, да ће Турска у својој не-јоћи и подлахи сложном наваљивању сила (премда се то сложно наваљивање никако не може арептпоставити), још једнако стоји испријејен на путу томе пројекту сали устанак у изјубољија сизији својој. Његов досадајни велики уснијех, који је симпатије свега јавнога министарства за ствар устанака освојио и његова садашња снага, која му ухујијева некољедан је и неузијија од крајње цијељи, којој живо тежи, и која значи потпунију слободу, ијесује никако такве малености, војне би-дипломација, мат како високо стајали, превијети нога.

Устанак овај не могу зауставити цонуде, који је приближно неодозирају његовији потрагивачима, Петровскиј робовањ, најмучније, нај-грозније, народа ћерцеговачко-босанскога, његове најповије жртве велике и величанствене и његове чврста одлучност противе се томе.

Вједује, да политичари и дипломате не губе то из вида, а то најбоље показује околност, што јуве сподадне их немир и брига, код тога стигну гласови о новим побједама устанакима, а у њима, Богу хвала, не оскуђевају.

ПРЕГЛЕД НОВИНА.

Наши чланак „Црна Гора и ћерцеговачки устапак“ прештампане су и превеле, много новине, неке са примијетбама, а неке, без примијетба. Позната турска пријатељица, бечка „Н. с. Преса“ назива га „програмом акције“ и изводи из њега, да се призвије правничост турских оправљавања против Црне Горе. Каže да смо и последњи смокови лист скинули са себе и отворено исповједили тежње Црне Горе. Можда би „Н. слоб.

Преса“ било да воли да се ми бравимо од тога. На жалост њену морамо јој признати, да је потпуно скватила нашу мисао, коју јој нећemo никада тајити.

О предлогу грофа Андражија непрестаје се још једнако говорити у новинарству.

„Франкфуртске новине“ пишу:

„Програму љеформе грофа Андражија по сплетиши мишљењу у Ингештаду, пишти се већ може паудити, и њему недостаје још само — извађање. Овоме се баш погрешише све снаге одупире. Знатчјан је знак, да се опет 9. параграф париског уговора на видик износи; и да се њиме ходи да докаже, да силе ни посебице ни у склупу немају права мјешати се у турске послове. То су да богме само изговори, јер одавна се већ више не ради око тога, како се има мјешање ове извести. Колико усјејаша у самоме Бечу од ове анатомске ноте очекују, о томе се може судити по наговјештавању званичних листова. „Могуће је“ пише најновији „Монтагери“ и званични „Винербендејст“, ако и ипак вјероватно, да ни то мјешање нећe до цјељи довести и да ће на прољеће на нове се разгорети вјерозаконска и народноса борба у Босни и ћерцеговини. Оnda би наступиле нове прилике, за које би се требало на ново одлучити. И свакојако би јеврона имала права, покушати свако средство. Војни би сваку опасност предупредио и у клици угушио нове заплете, нове неизгоде. Ако добро разумјемо ове мудре ријечи, то оне од прилике означе: Гроф Андражије руке, ако Аустрија по прољеће, пошто преговори безуспјешни буду, унапати свему досадањем ујеравању, удари путем акције.

Бечки „Остен“ пише: „Установак у славенским провинцијама Турске траје једнако, и ако јака зима кретање спречава. Нога Андражија, која са својим скромним захтјевима има да довољије уједињења, предата је А. о. в. порти, да буде од аста стављена као и сва досадана обећања. На истову не помажу више дипломатске ноте и једно изјаснење о источном питављу врло је ујмјесно: „Пропустили се озјаз тренутак, то можда не значи ништа мање, него покрет источнога питавља у цijелom пространству и судбину заплета, којих је звачај и домашњи изван сваког догада“.

Кул погледамо на Балкан, свуда отворени рат или бар ратно припремање. Изгледа, да је уступање немогући. Сама је порта ујерена, да је одсудна борба на прату, да се иста мора догоđити, да се једном неисносном притиску дође на крај. Но тога су ујерена и Славени у Србији. Пројек Гори и побуњени провинцијама, који знају, да, ако се овај згодни тренутак неупотреби, за много година неистje сваке наде за ујештању борбу. Повољност данашњега тренутка састоји се у несвести и немоћи врсте, у неслогу у неспособности дипломације и у снаги и одушевљењу славенских бораца за слободу“.

Чески „Народни листи“ имају оригинални лист са Петрограда сљедећим садржајем: „Како што је познато петроградско одјељење словенског добrotворног комитета закључило је да се обрати на разне друштва и појединачне личности поради скupљања прилога у готовом повцу и у другим стварима за несртне породице херцеговачке и босанске. Поводом овим да вам саопштимо зајимљиве подробности. У многим црквама виђели су одборски скupљачи ће најпопуларнији худи и жене тако рећи своју последњу новчић у чоненују џељ прилажу; тако је на пр. у једном храму приступила одборском члану пројекања нека, која је прије неколико тренутака и сама пружила руке да милостињом и чувши од њега у књезу користи се купе прилога, метнула на тајни неколико копјека, што их бјеше том приликом испросила. У казанској цркви дају просјаји сваки дан по један дио ол онога што испросе на речену џељ.“

У Нижњем Новгороду у цркви св. Николе дошла је к скupљачу женска једна, те кад јој кашање на што се куне приложи, запита, хоће ли пријти од ње ствар неку јер новаца нема, и кад јој одговорише да хоће с друге воље, скupљала је са себе своју вупену марку и предала је да се пошаље несртним устанцима.

Многи свештенici, тек су добили одобрење од конзисторије, да могу купити прилоге, писјесу и подчекали да дођу одборски изасланци, него су сами зашли те купили дарове и одашли им их одбору. Тако су чинили осам других католичких свештенici манастира св. Станислава у Козлонији. Католички свештенici и њихова манастирска на-

стојатељства примали су скupљаче најубазније и указивали им врло велику услужност у сабирању прилога.

Не можемо да не споменем овом приликом још једну веома запамтливу појаву, да се и сама јеврејска општина у Петрограду јако заузела за несртну браћу нашу и многе прилоге за њих сабрала. Исто тако и друге јеврејске општине у овоме знатном даровима одазвале. Из овога се јасно види како се разне вјероизповједне задруге у овој важној добра у својем сопственом интересу најречијији заузимају за ствар, које се је цјело православна Русија прихватила.

— Загребачки „Обзор“ дососи овај чланак под насловом „Херцеговачки побједа“.

„Од дуже времена разашивала је турска влада по Јевропи гласе и виести о непрвадијој поборцији побједа, што су већине чете у Херцеговини одржале. Из Цариграда су прорицали скопијају устанак. Тамо су датиче вјеровали, да ће у устанак прије бити totoci, него дођу ноте из Јевропе, које штите реформе и Ламство, да ће се реформе доисти извести. Из овога највише оснивала је порте своју дипломатичну војну против акцији јевропских власти. Је ли ујасно устанак, бриге она да реформе и да јамсто Јевропе.

Али узлуд сви златни синци високе порте. У праву хору разноси се вијест, да су Херцеговци, трајна дана боја бијући, до коријена истргају регуларне чете, које су пошли на Требиње. Једва ће их бити неколико људи умакло. Ово ће бити истина, јер је јавља најгорујији оружјија на Јевропи.

Тродневна, побједом овјенчана битка дати ће друго лице, увести ће у другу фазу источнојитања и с дипломатичко и војничке стране. Више него икада заслата ће вјера, да Турска не може свладати устанак, да вије врстна господовати Босни и Херцеговину. Јаче него икада упријети ће снагу, да сломије турско господство. Реформе су овом битком постale сувишне, без подлоге, не већ с турске него с устанаке стране. Ко побјеђује, си ће мир склонити само уз ујет, да му се уступи главни циљ. А последњији циљ: ван са Турцијом!

Ласко ће гроф Андражије склонити везира Мајида и падишаха Азиса; али ће имати посла с јунаком Пеком Нављанићем. Чега да се поплаши Павловићем. Зар интервенције из Далмације? Бити ће и он дочуо, како са М. Ћарићем плаши интервенције као грома. А да интервенција буде, онда истом почима сјече гордијскога чвora, који се зове источнојитање, онда је и Турчину одзвонило.

Тродневна битка далеко је важнија, него ујмјесно пискарење, којим се труди и зије већ по године јевропска дипломација. Сва дуготрајна радија дипломације једном је мањом пресекочена. Њезини славни глас јекнути ће у Сарајево, у Биград, на Цетиње, у Атени, међу стриљивима и тренчијама бугарскога. А да интервенција буде, онда се источна побједа ујети ће са источном побједом. А последњи је циљ: ван са Турцијом!

Један јединицни напор у Босни, сличан овом у Херцеговини, мора из темеља потrestи порту. У чете башњанске жадијске увакуја се је залуд сплетке. Ко једном оружје пограби, успјеше са онда, ако исплано буде на битке и побједе. Посље побједе успјешно се и политика води.

Један јединицни напор у Босни, сличан овом у Херцеговини, мора из темеља потrestи порту. У чете башњанске жадијске увакуја се је залуд сплетке. Ко једном оружје пограби, успјеше са онда, ако исплано буде на битке и побједе. Посље побједе успјешно се и политика води.

Прије побједе подигају ујети ствар.

Црна Гора и Србија чинити ће своју дужност. Кога не могу потrestи братски јади и не-врте, можда га охрабре братске побједе.

Краљ грчки путује у Јевропу. Једни веље, да се више ни вртати не мисли. Али данас није доба, да се оставља престол малене Атени. У очи затора Турске народ и краљ грчки имају важније послове. У ријешитији источнога питања чека га бројни задатак.

Данас грчкија влада на целу стоји Командура. Од ујек је он на гласу био, да је човјек чина, да је пријатељ сложна рада међу славенским, грчким и румунским живљем на балканском полуострву. Ево му сада згде, какве несвијаше ласно никада.

Наје исприла, да Грк и Славен морају бити пријатељи; наје исприла, да је један од њих ближи и пречи Турцији. А појест је крвљу и невољом од вјекови уписала, што значи њихова исегла. Броја Србија против Бугарској. Бугарске против Близарку проградије пуг турском гостопством. Све су своју борбу врло скупо цлатиле. Зар ће оном истом исеглом, којом су саградиле

снагу Турске, данас подржавати њезину трулеж? Ово старо барбарско доба с никаквом пажњом ни бојијих ни људских граница похлешноме оскајању, може ствару лудост испричати. Деветнаести вијек лучом просвјете и народности разsvjetljuje свакоме природне народне границе. Данас их ништа испричати неби могло. Несложне данас заслужиле би проклетство ропства, неимајући права ни плачућу тужбу, на човјекољубно смиловање Јевропе.

Али прије све а дики се Босна попосна. Из пушка херцеговачких јунака твоја судбина уда-ра спло на твоја врата. Срамота је хранити се туђом милостијом. Што је даросло пушки, што ивје оддрасло од ње, млађи се пушке. Један јединицни напор — слобода је награда. А са слободом сретна будућност.

ши у рачун само то, да би привржност ових народа и њихова неутралност у вријеме рата приједила колико и једна велика војска, коју би без тога потребно било уздржавати на овој страни. У интересу је дакле Русије, да штеди интересе Славена буду за садашњост, било за будућност. Повјерене, које нам ови цлеменини народи исказују, јест светиња од која се кључ мора изручити потомству, ако вам околности недопусте чините с њом означену употребу.

Ако нарава догађаја, који се збивају па паше очи, захтјева састав Федеративна савеза, основана па више осјећање и боље брање интересе, него што се је то до сада радио, Федерацija Славена чини се једино наравном, једној кадром да установи ваљану границу за Русију, као и да постави пречагу увећању Француске. У том случају накана Срба, коју је мотивирао страх од судбине, која их чека, претставила би велике лажкоће па ћесисно изведење, кад би ова накана била скомбинирана унапријед. Но пошто тога нема, чини се да би било вријеме подржати их у њихову добру расположењу према Русији; јер се не може авојити о томе, да ће, шиншо се ствар Турске сарши на начин непријатан или мало задовољавајући по Србе, ваљати смрати ове као изгубљене за Русију и предобјећене за Француску, која ће поћи за тим, да се узкористи овим догађајем за консолидирање својих нових освојења на јадранском мору. Ода ће она приложити својим орјијашким силима још једну знамешту тежишту, којом ће изгњавити порту и Аустрију једну па другом, будући јој је доста, да се послужи само мржњом, коју гоје Славени против Турака и Јемсана, као оружјем, кадим отспутати свим искушњима.

Представници да би подузеће Срба, по-
држано и заштитено њиховом браћом, произвело
коалицију у Ердељу, Угарској и Хрватској,
тешко је предвиђети и прорачувати последице,
које опти покрет Славена може произвести у
политичком саставу Јевропе. Очевидно је инак да
ове пројекте неби могле бити неповољне за Ру-
сiju укрепљујући поступно њезин савез кроз
милјоне људи, одлучујућих створити политичку
екзистенцију под љезиним окриљем. Прогласи се
тада отворено као заштитница Славена, Русија
се неби више имала бојати д'рога и упоритога
рата против Турака и сједињених с њима Ау-
стријанцима, пошто ће се та два царства, растро-
јена најама отуђењем једне чести својих држава,
и Аустрија лишењем својих најхрабријих војника,
моћи само слабо борити против толиким запре-
јама и завршити ће с бадом после неких жало-
вих напрезова.

Велико се питање састоји у том, да се знаде: каково би могло бити у таквим околностима попуштање Наполеона, и да ли би било у његову интересу, да три један ред ствари толико узименући за његову превладичност?

ако усмијерујуци за његову предвидљивост г-
Ево суд, који се осмијељујем предочити гле-
де тога.

Ако се пусти, да се та пакана опази мало
по мало, Наполеон ће по свој прилици настојати,
да је препречи просвједима, прјетњама па и
дјелами; јер је жорално немогуће, да би он рав-
нодушно гледао на увељачење Русије, пре마다 у
у битности ово било само повећање уплива,
а не проширење граница. Но ако се револуција
учини, док се он томе нечада, изненадним покре-
том, и ако усљед тога Русија отријад ствар Сла-
вена, Наполеон познаје првећи, любо наравни

вено, наполеон познавао превес добро порадији ток ствари, него да би се хтјео опријети озбиљно, дочим би му развалиле аустријске инкархије и јевропске Турске пружиле обезштетење за не-предвиђене случаје, које му небијаше могуће препријечити. У осталом, граница састављена од малих федерираних државица под респективним улазом давају царства, пите против интересу Францујске; попто ово улази у систем, који је она усвојила, да испуни силама другога реда сви простор, што се налази међу сјевером и властите честим њезиним државама. Онда би се само око тога радило, да се одлучи помоћу физичких и моралних обзира, које земље имају нарочито утицај на конфедерацију рајна, а које ће друге припадати конфедерацији Славена. Јер је нарав потпуно ријешила ово питање, и било би неумјестно двојити, да ли Славени, који су распуштали по свом пространству Јевропе, имају при-

падати другом савезу осим славјанском, као што би било неоправдано расправљати, да ли на земље око Рајне има важити прије улаза Русије него Француске. Ове су основе непомичне, и најчешће означене они се морале једног

остварити поред незаустављивог тока додаваје

Расуђујућ предлог Срба са свих страна и расправљајући за и против, добити ће се следеће коизвештенице: ако Русија огриз ствар Славене, највиши ће на се рат против Турској и Аустрији, и може бити заваду са Француском; но она има шансу, да уножи своје федеративне сили прирастом од двадесет милијона народа. Ако напусти Славене, избјегиће ће томе рату против Турцима и с њима сјединићем Аустријанцима, али ће изгубити свој уплив на Славене, и колико прве заваду са Француском, рескирати ће уједињавајући и с Турцима, па и с Аустријанцима, које би Француска повукла сабом. Но тома у првом случају, Русија ће имати борити се против иного вицаријатељима или ће имати и много пријатеља, који ће је бранити; у другом случају, иматиће она само вицаријатеље, или пријатеље неутралне и немоћне.

Једном ријечи, ја сматрам уздржаше Славену тако битни за Русију као и уздржаше рудника, која пружа градиво за подржаше и поправак властите политичке зграде. Чини се даље потребитим, да се неостави, да охлади експанзија од опасности, које им пријете вагреност Срба, и да се пошље за сада њена позјереник, који би могао равнити и изјединити њихову прерану ревност; но обећавши уз то позитивно, да их Русија неће напустити никада, да ће она бранити њихову ствар, као ствар своје најмилије браће, али заискажи за то, да се и они склоне равнињу, које би Русија судила за ходне дати њиховим стварима — очевидно дасе неби посриједише неке конвенције.

Ја се драговољно представљам за ову мисију, ако Њ. Величанство цар изволи почастити и својим повјерењем. Ја пристајемши вни Φ да одем без јавнога значаја остављ јући с тим министарством могућност, да ме дезавуира, ако то околности усхрјену: будући да би срећан био допријети благостању неколико милијона људи и слави моје отаџбине, те сматрам свој живот ка мајкост, кад се ради о тако веливим интересима

Петроград, 28. Августа 1807

БРОНЕВСКИ О ДУЖНОСТИМА РУСИЈЕ ПРЕМА ДУЖНИМ СЛАВЕНИМА.

У садањим околностима читати ће се без сумње великом занимљивошћу представка Владимира Богдановића Броневскога, рускога дипломата, писана у првим годинама садањега вијека, кај је под Караборђем бјесцино ерпски устанак. Право је занимање мотрите широке погледе на тадању политичку ситуацију као и сигурно схваћање политичких одношаја из балканског полуострву Владимиром Броневском, — а што је најређе код руских дипломата, — и чисти ентузијазам, који он показује за несрећну судбину Славена у Турској.

Ево те претставке у целини, како је назимо у Богишићевој рецензији познате књиге Ивана Попова „Русија и Србија“; њу је Богишић вешао у архиве министарства ваљских посаља, у одјелу, који носи наслов: Земљописна, хисторичка, статистичка и обја политичка извештаја о Србији:

Броприји.
Његово Величанству цар неће бити без га-
нућа читао последњу представку Срба ћевралу
Михелсону. Донгра повјест не пружа никакта пле-
менијтвја од овога подуновога повјерја, којим
се Срби предавају вољи цара, с одлуком, да
припојеју своју судбину судбини Русије, коју сма-
трају као матер домовину, иштући за то њезину
помоћ у полузећу, које зашишљају, да се, наиме,
у друштву са Славенима у Банату и Сријему,
ослободе ропства турскога и њемачкога.

Сједост ове накане, која се на прва по-
глед чини дијетираном од страсти, невријеђа у
цјелини, кад је посматрана из близина, и претставља
Русију врло повољне стране. Копно јевропско
као што су то често опазили, подјељено је међу
два веома различна племена људска: међу Славе-
не и Франке, будући су сва остала подјармење-
ва или ће скоро бити подјармењена, изузети
Шведе. Француска је велико средиште, које спа-
ја Италијане, Швајцарце, Баварџане и Ђермане.
Русија је морално средиште Славена, који стече-
њи по свуда под тишинским ронством, дешу угра-
щених од страха уздасима очекивајући генија о-
слободиоца. У исто вријеме Русија будући пре-
врх слаба против ужасној конфедерацији, којом
француска влада иде за тим, да осигура свој оп-
станак политиком и новим савезима, и управо у
овом судару потреба, које се на природни на-
чин сближују, претставља се сама себом ворист
од тога, да се све снле Славена додаду нашим
снама.

Узкористи ли се овом околности или не, пије за то ипак мање истинито, да је турски народ поставио раздјеличку црту између Славена и других Јеврочејаца. Славени посе у свом значају печат тако различач од других народа, да се неће никада моћи стапити ни с Французима, нити са Немцима, а још мање с Турцима, успркос догађајима, који их могу подјарити за вријеме, али им неће забранити да не сањају о неодвивости, као што су то чинили и чине још течајем годинских вјекова. Свједок су томе Чеси и Моравци, који после тристагодишнега припојеља аустријској династији, неупотребљују ријеч Њемац, ван кроз увриједе и поруге. Све тврдоћа у значају је сигурна гаранција за будућу слободу свију Славена. Тако се исто ослободише и наши храбри праотци верига татарских после 250 година робовања.

Али с друге стране, не можемо се сумњати, да ће Славени, остављени самим себи, лишенни помоћи у новцу, частничима и топчиштву, без сумње настти и повећати с тим несретије, које их свету. Таква несугодат било би непогоднији узет

ПРИЛОЗИ ХЕРЦЕГОВЦИМА У ЦРНОЈ ГОРИ

Б о л ь с и կ и

(Проду же ње).

Кап. Пава Переziн ф 20, Раде Пламенац ф 30, Дафина Турова ф 12, Милица Пламенац ф 8, поп Саво Пламенац ф 25, Петар Пламенац ф 30, поп Вуко Пламенац ф 25, поп Пере Маровић ф 20, Коста Пламенац ф 30, Митар Беловић ф 30, Петар Пламенац ф 32, Мило Укишановић ф 12, Јоко Улековић ф 50, Туло Пламенац ф 10, Јоке Пламенац ф 20, Малиша Пламенац ф 10, Јоко Д. Пламенац ф 12, Думо Маровић ф 16, Митар Јовановић ф 12, Марко Јовановић ф 15, Шаго Јовановић ф 8, Ђуро Пламенац ф 10, Саво Пламенац ф 10, Саво Пламенац ф 12, Мргуд Јовчић ф 10, Малица Јовчић ф 10, Саво М. Пламенац ф 10, Никола Пламенац ф 10, Пере Лукшић ф 10, Иво Живановић ф 12, Андрија Живановић ф 10, Јошо Пламенац ф 12, Саво Семендер ф 20, Јоке Петрановић ф 10, Андро Петрановић ф 12, Још Гораћа ф 8, Раде Гораћа ф 6, Раде Ђурковић ф 4, Јоко Пламенац ф 10, Митар Анаршуковић ф 10, Пере Стаковић ф 6, Стојеџо Стаковић ф 4, Иво Стаковић ф 4, Томо Пламенац ф 4, Јука Пламенац ф 5, Даница Пламенац 4, Нико Пламенац ф 5, Раде Пламенац 2, Лазо Пламенац ф 2, Ђуро Укишановић ф 4, Митар Укишановић ф 4, В. Пламенац ф 4, Саво Пламенац ф 5, Васо Пламенац ф 8, Симон Пламенац ф 4, Нико Радачић ф 2, Марко Стојановић ф 6, Нико Стаковић ф 4, Нико Улековић ф 4, Јоко Лукшић ф 4, Ђуро Улековић ф 2, Јоко Јовановић ф 2, Пере Јовановић ф 4, Крсто Маровић ф 4, Ђуро Маровић ф 4, Стефан Илов ф 5, Јоко Новаковић ф 4, Мирко Маровић ф 2, Митар Улековић ф 2, Иво Јовчић ф 4, Марко Анаршуковић ф 4, Марко Пламенац ф 4, Иво Пламенац ф 4, Митар Живановић ф 5, Стеван Живановић ф 2, Нико Петрановић ф 6, Јоко Петрановић ф 6, Ђуро Мићајовић ф 4, Малиша Ђуришић ф 6, Мара Пламенац ф 8, Гордана Костић ф 2, Мило Пламенац ф 2, Мило Ђуришић ф 2, Малиша Семендер ф 4, Симон Љумовић ф 100, Филип Љумовић ф 15, Јово Љумовић ф 6, Саво Пламенац ф 4, Филип Мишољић ф 2, Јоко Пламенац ф 4.

Годиже.

Поро Душов ф 12, Поро Милов ф 25, поц П. Левонић ф 20, Марко Ђуров ф 15, Стево Лазов ф 12, поц Иво ф 12, поц Илија ф 20, поц Вуко ф 12, Шуто Јоков ф 15, Стефан Шутов ф 8, Поро Јоков ф 8, Јоко Вуколов ф 6, Ђуров Џељов ф 6, Саво Милов ф 12, Нико Прелов ф 6, Крсто Мошов ф 6, поц Јоко ф 4, Мате Милов ф 4, Лазо Нопов ф 2, Марко Јоков ф 4, Никола Савов ф 3, Лука Митров ф 2, Јоко Ђуров ф 2, Шуне Белов ф 4, Илија Петров ф 2, Мило Јоков ф 2, Мађо Новаков ф 2, Поро Ђуров ф 2, Јанко Митров ф 2, Саво Јарков ф 2, Вуко Јарков ф 2, Малиша Савов ф 1, Лазо Милов ф 1, Стево Петров ф 2, Лазо Јарков ф 2, Малиша Ђуров ф 2, Марко Вуков ф 4, Мило Митров ф 2, Саво Милов ф 3, Петро Илија ф 2, Андрија Непетров ф 2, Шало Јарков ф 2, Марко Јоков ф 4, Саво Милов ф 15, Поро Ђуров ф 4, Нико Нопов ф 2, Крсто Савов ф 2, Саво Милов ф 2, Поро Радов ф 2, Поро Ђуров ф 3, Гордана Мргудова ф 2.

Сеоца.

Капетан Раде Петров ф 20, Јован Јарков ф 10, Јоко Павићев ф 10, Поро Ников ф 10, Милиша Белов ф 10.

Доња Сеоца.

Милија Попов ф 10, Вуко Филипов ф 10, Милош Лекић учитељ ф 25.

(Продужиће се).

ПРИЛОЗИ

страдајућим Херцеговцима од Срба из Еуреке у Америци:

Шпиро Обрадовић тадијера 15, Лука Балчић 20, Јозо Мартиновић 10, Фрањо Милић 10, Никола Милић 15, Сава Праменек 10, Владимир Ћуда 20.

ЦЕТИЊЕ, 24. Јануара. — У прошљем петак је дошло на Цетиње, а у нечешу је отио повратник г. Кечета, посланик валије босанскога. Као што поуздано дознајемо, мисија г. Кечете састојала се у томе, да умоди владу црногорску, да својим утилитом поради, у Херцеговину, да се устанак прекине. Разумије се по себи, да влада Ј. Св. кнеза Николе није могла прихватити ту молбу. Ми не видимо ниједнога разлога, који би прајдали или захтјевао то посредовање Црне Горе. Напротив сваки се против тога. Прије свега ствар умирења узеле су гарантне сице у своје руке. Црна Гора не може се, дакле, истицати предњих. А друго, и ако Турска признаје Црну Гору, толико моћни ушлији у Херцеговину, Црна Гора, несама би тај утилитет њезин и неограничен био, није у стању више употребити га против устанака, који већ шест мјесеци траје, који је већ толико жртава стао и који се са највећом огорченосту води и покажује у облику необуздана. И ако дакле мисија г. Кечете на задовољство служити може Црну Гору, влада црногорска није му могла навикати други одговор дати, него нека Турска сама гледа што ће и како ће с устанком.

Нека нам допусти „Нова сл. Преса“ и њене једномишљенице, које се са сваком погрдом бацију на Црну Гору и позивају Турску, да је као извор устанака „прегази“, да овом приликом упоредимо њихово мишљење са мишљењем Турске о Црној Гори. „Преса“ каже: треба Турску да спржи Црну Гору, то хадјуто гњездо! А Турска каже: добро ми је потражити помоћ Црне Горе! Како се говор страсти и разума ни мало не слаже!

— Доносимо „Штатут друштва „Првени крст“ за рањене и болесне војнике, у Црној Гори“:

1. Цијељ је друштва снабдјевати свима санитетским и другим средствима све оне Црногорце, који се у биткама ране, или који се разболе вршећи војничке дужности, а тако исто и њихове породице.

2. Друштво сачињавају она лица, воја се изјасне да усвајају сва правила овога штатута који се обвежу плаћати годишње по 30 форината.

3. Друштвом управља централни одбор састављен из пет чланова, које бара скун цијелога друштва.

4. Чланови друштва, као и њихови изаслачица, у вријеме вршења друштвених дужности, nose на лијевој иншици бијели пријевој украсен црвеним крстом. Овај знак одјаљава сваку опасност непријатељску од посноца његово.

5. Пријевој с црвеним крстом, обезбеђује неутралност посноца, само онда када га војничка власт одобрила и својијем печатом ђигосала.

Уз пријевој с црвеним крстом иде писмо, које даје ратна власт, а служи за доказ истинитости тога знака.

6. У вријеме мира, друштво се спрема да што најбоље може извршује своје дужности у вријеме рата, и то било изучавањем свију потреба, било прибрањањем нужних потреба.

Оно се споразумјева с владом црногорском, да му ујамчи све оно што женевска конвенција друштву гарантује.

7. У вријеме рата друштво се брине о свакој рањеном или болесном војјеку, који му до руку дође, без разлике на народност и сопственост смртеној и човјечиној.

8. Друштво стоји у преписци са свима друштвима „Првених крста“ с међународним комитетом у Женеви, који бдије над општим интересима свију друштава.

9. Друштво црвеног крста у Црној Гори, пратиће по могућству у помоћ свима друштвима црвеног крста у ратовима других народа у којима Црна Гора неучествује.

Оно потпомаже оне странице који се боре, и то рањене и болесне, која добијену на земљишту црногорско. С друге стране оно тражи помоћ код других комитета да потпомаже друштва црвеног крста других земаља.

НОВОСТИ.

Србија. — У кроши уторак имала је народна скупштина заључујући своје сједнице.

У сједници од 10. о. м. изјавили су Гарашанин и Кнежевић, да је намјесничка влада год. 1869., кад је са скупштином стварала устав, од изложења скупштине у тајној сједници, изједијала неки тајни устав, по коме влада може, мимо јавног устава, свакога, на кога подозрева улапити и из земље прогнati. За то питају министра-предсједника: зна ли за тај устав, хоће ли га подијејити скupштини с предлогом да се укине? Министар је изјавио, да није за тај устав звao, да ће ствар извидити и скupштини одговорити.

Шемачка. — Из Берлина телеграфају „Н. С. Прес“ из поуздана извора, да вије само Инглешка него и остала сице да су задржали себи за буљност слободу рида у погледу Андрапових предлога.

Угарска. — Ујро је Деак.

КЊИЖЕВНОСТ.

— У Новом Саду у народној штампарији изашла је врло корисна књижница: „О лафтеричкој вратобољи“ од др. И. Огњеновића. Као је последње године много дјече помрло од те несртне болести и у Црној Гори и у Босни, то топло препоручујемо ову књижницу српским материма, којима је и намјењена. У њој су изложени први знаци те болести и даље како се развија и шта треба чинити. Цијена је 20 нова.

— У истој штампарији изашла је и може се добити приповјетка „Сеоски натарош“ од Панте Поповића, по 40 нова.

— У штампарији браће Јовановића изашла је трећа књига „Скупљених приповједака“ Владана Ђорђевића. Цијена ф. 1.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(† Капетан у миру, Петар Бобалић) умре је прошлих дана у Сегедину. И опет дакле један од наших јунака од прије двадесет и осам година оде у вјечност! 1848. године дође нам Бобалић и приликом заповједништво и осниче војендан стан код Врачевија. Са те источне стране које овје, које на карашу, држао се је Бобалић кроз више љутих бојева храбро и био је штит до смрти војводе Стевана. Петар Бобалић је био

вагрен Србин, добар војник, пеуморан, у тaborу је држао на ред, па војени зиг, у битци је био јунак. Живио је последњих година у Сегедину у миру, и кад му оној здравији Српини, кад врст ног Србина Стевана Петровић бивших великог жупана умре после двадесет шесте године брачног живота. — паде Петар од туге у постельју, и не могаће му срце губитак преобъети.

(Херцеговачки мешав) саставила је каравир ћерка чуvenог чешког родољуба дра Ригера, но прашка полиција конфицирала га је.

ПОЗИВ НА ПРЕПЛАТУ

на политички нећељни лист, који ступа у левету годину

„DER OSTEN“.

Ово је једини либерални њемачки лист у Бечу, који заступа автономију и народну равноправност и одлучно се заузима за Славене и Румуне. Такође доноси знаљаче и истините изјештаје о одношавима на истоку.

„Der Osten“ даје читаоцима кратко све, што се догађа на пољу политике, трговине, вјештине и књижевности. Сувише постарао се и за забаву у безплатном прилогу, који доноси романе, новеле и т. д. са лијепим илustrацијама. Цијена је на годину ф. 6, па на године ф. 3, на четврт год. ф. 1 и нов. 50.

Die Administration des „Osten“
Wien, Türkenstrasse 9.

ОГЛАС.

СВИЈЕМА БОЛЕСНИЦИМА

снага и здравље без медицине и троникова.

REVALESCIRE DU BARY из ЛОНДОНА.

Има већ 28 година како ни једна болест није када супрот стати лекаринијој овој храни, која без медицине и трошкова љечи све боље жељдуку, живицу, грудима, плућима, устри жљездама, слузним ожама, дисању, бубрезима и бјелици, као и туберкулозу, сушкицу, сипију, каша, затвор, пролив, слабост, шљење, водећу болест, грозилицу, несвестицу, конгестије, зујање ушију, бљување баш и да пријеме трућиће, суморност, мршаљење, ревму, костобољу, бљедицу. — Извод из 80,000 цертификата од професора, г. Бенека, редов. дра Вурцера, професора медицине на марбуршком универзитету, медицинског савјетника др. Ангелстјана, др. Пореланда, др. Камбела, професора др. Деде, др. Уре, грофице Кестлстјарковице, маркизе Брехаповице и многих других високих особа, свакоме ће се бесплатно послати.

Кратак извод из сједочанства.

Број 64,210. Маркиза Брехаповица 7 година патила је од јетре, не имала сна, дртала је свима удовима, иршавала чанила.

Бр. 79,810. Г-ђа удова Клемовица из Динздорфа, патила је од давнање главобоље и бљувања.

Бр. 75,877. Флоријан Келе, ц. рк. чиновник из Будима, имао је запаљење плућа, несвестицу и терет на грудима.

Бр. 75,910. Г. Гавра Тешнер, ћак више трговачке школе у Бечу, боловао је од груди и живица.

Б. 65,715. Г-ђица Монлујева није могла да jede ни да спава и иршавала је.

Више храни Revalescire него месо и код одраслих и ћеће уштеди 50 пута више на цијени него ли у другим материјалима и јелима.

У плеханим кутијама: по фунта 1 ф. 50 п., 1 фунат 2 ф. 50 п., 2 фунта 4 ф. 50 п., 5 фуната 10 ф., 12 фуната 20 ф., 24 фунта 36 ф. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalescire у прашку и табличама за 12 шола 1 ф. 50 п., за 24 шоле 2 ф. 50 п., за 48 шола 4 ф. 50 п., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Batty & Comp. у Beču Wallfischgasse п.г. 8. — Пиншкоти од revalescire у кутији по 2 ф. 50 п. и